

Nr 197.*Utlåtande i anledning av väckt motion om anslag till Samfundet
De Nio.*

(2:a avd.)

I en inom första kammaren av herr *Holmbäck m. fl.* väckt motion (I: 148) har hemställts, att riksdagen ville besluta, att å riksstatens åttonde huvudtitel skall för budgetåret 1947/48 uppföras ett förslagsanslag om 10 000 kronor, avsett att möjliggöra utbetalande till Samfundet De Nio av ett belopp, motsvarande vad samfundet erlagt i skatt till stat och kommun under tiden 1 januari—1 juli 1947 med undantag av fastighetsskatt.

I motionen framhålles, att yrkandet framställdes under förutsättning att icke en av samma motionärer inom första kammaren väckt motion (I: 147) om ändrad lydelse av 53 § 1 mom. kommunalskattelagen och 7 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt skulle vinna riksdagens bifall. I övrigt har till stöd för yrkandet i motionen I: 148 åberopats vad som anförts i motionen I: 147, varav här må återgivas följande.

Samfundet De Nio hade bildats enligt ett av fröken Charlotta Lovisa von Kræmer den 2 juni 1910 upprättat testamente och hade till ändamål och uppgift förnämligast att främja den svenska skönlitteraturen genom prisbelöning av från trycket utgivna skönlitterära alster och genom utgivandet av en tidskrift. Genom utslag i regeringsrätten den 15 oktober 1920 fastställdes, att samfundet vore frikallat från skyldighet att utgöra bevillning för inkomst samt inkomst- och förmögenhetsskatt. I enlighet därmed hade samfundet allt sedermera under årens lopp åtnjutit skattefrihet ända till år 1942. För sistnämnda år åsattes samfundet taxering av vederbörande taxeringsnämnd. Kammarrätten kom till i huvudsak samma resultat. Kammarrättens motivering var, att samfundet, såvitt handlingarna i målet utmärkte, icke kunde anses vara att hänföra till akademi eller vetenskapligt samfund eller eljest vara frikallat från utgörande av skatt för inkomst och förmögenhet. Genom utslag den 9 december 1946 hade regeringsrätten med 8 röster mot 2 förklarat sig ej finna skäl att göra ändring i kammarrättens utslag. Även riksdagen hade tidigare haft anledning att behandla samfundets skattefråga. Den 20 januari 1920 väckte herrar Ernst Wigforss och Karl Sandegård i första kammaren samt herrar Arthur Engberg och Per Edvin Sköld i andra kammaren motioner med hemställan, att riksdagen måtte besluta, att Samfundet De Nio skulle åtnjuta frihet från skattskyldighet för fonden Lotten von Kræmers stiftelse och därifrån inflytande medel. Samma års bevillningsutskott hemställde, att motionerna icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd. Utskottet ansåge sig nämligen »sakna anledning att ingå på någon saklig behandling av motionerna», enär intill dess Kungl. Maj:t meddelat utslag, det icke vore uteslutet att samfundet

redan enligt gällande bestämmelser skulle vara berättigat till önskad skattefrihet. År 1943 väcktes i första kammaren av herrar Åke Holmbäck, E. A. Lindblom och Fredrik Ström motion om »lindring i skattskyldigheten för stiftelser och föreningar, som hava till ändamål att främja litterär verksamhet». Bevillningsutskottet hemställde emellertid efter ett längre yttrande, att motionen icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd, och utskottets hemställan bifölls i båda kamrarna. Under årens lopp hade betydande belopp genom samfundet utdelats till skönlitterära författare. Det första »stora priset» utdelades 1920 och utgjorde 5 000 kronor. Sedermera hade i allmänhet kunnat utdelas ett årligt stort pris av 10 000 kronor. År 1946 hade samfundet, som under åren 1945 och 1946 i avvaktan å regeringsrättens utslag erlagt 20 088 kronor 86 öre i skatter, endast kunnat utdela 1 700 kronor i pris. Det syntes motionärerna uppenbart, att samfundets verksamhet vore av den art, att kommunal inkomstskatt och statlig inkomst- och förmögenhetsskatt icke borde utgå. I årets statsverksproposition begärdes en höjning av statsanslaget för understöd åt inhemska skönlitterära författare från 50 000 till 75 000 kronor. Denna höjning vore synnerligen välmotiverad ur andra synpunkter och skulle till en väsentlig del elimineras, om Samfundet De Nio bleve skattskyldigt. Överhuvud kunde då den idé, som låge bakom Lotten von Kræmers stiftelse, icke realiseras i på långt när samma utsträckning som eljest. Att de av samfundet utdelade prisen icke torde vara beskattningsbara hos mottagaren vore icke kompensation för att samfundets möjlighet att utdela pris beskures så hårt.

På grund därav hemställde motionärerna i första hand, att i 53 § 1 mom. d) kommunalskattelagen samt i 7 § e) förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt måtte mellan orden »allmänna undervisningsverk» och »sådana sammanslutningar» inskjutas orden »Samfundet De Nio». En ändring även av 5 § kommunalskattelagen skulle sakna praktisk betydelse. Skulle emellertid detta yrkande icke kunna bifallas, hemställdes, i andra hand, om upptagande på åttonde huvudtiteln av ett förslagsanslag om 10 000 kronor för att möjliggöra tilldelning åt samfundet av ett anslag, motsvarande vad samfundet föregående budgetår utbetalt i kommunal inkomstskatt och statlig inkomst- och förmögenhetsskatt. Därvid förutsattes, att ett beslut i denna riktning komme att år efter år upprepas. Av formella skäl hade detta alternativa yrkande gjorts till föremål för en särskild motion (motion I: 148).

Sedan motionen I: 147 hänvisats till bevillningsutskottet för behandling, ingåvos till styrkande av de i motionen lämnade uppgifterna angående samfundets ekonomiska ställning och behov av skattelättnader under hand till detta utskott dels specifikation å under åren 1945—1946 erlagda skatter, dels tablå angående samfundets tillgångar och skulder per den 31 december 1945 ävensom inkomst- och utgiftsredovisning för år 1945, dels ock uppgift å utdelade pris och understöd under åren 1916—1946. Av de sålunda ingivna handlingarna framgår bl. a., att behållna fondmedel per den 31 december 1945 utgjort 988 977 kronor 82 öre samt att utdelning av pris och understöd under åren 1916—1946 skett med tillhoppa 482 245 kronor.

I sitt den 27 februari 1947 avgivna betänkande, nr 14, har *bevillningsutskottet* på närmare anförda skäl hemställt, att motionen I: 147 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd. Utskottet har i sammanhang därmed

anfört bland annat att utskottet, som till fullo beaktade betydelsen av den av samfundet bedrivna verksamheten, ville understryka, att, därest stöd från det allmännas sida åt denna verksamhet ansåges påkallat, sådant stöd borde lämnas i form av anslag. Till denna fråga tillkomme det dock icke utskottet att taga ställning.

Enligt utskottets mening tala goda skäl för att Samfundet De Nio erhåller visst stöd från det allmänna för sin verksamhet. Med hänsyn till att riksdagen icke ansett sig böra biträda det i motionen I: 147 framställda förslaget om skattefrihet för samfundet, synes ett stöd från statens sida böra lämnas i form av särskilt anslag på riksstaten. I den föreliggande motionen I: 148 har föreslagits anvisande för nästa budgetår av ett förslagsanslag å 10 000 kronor, avsett att möjliggöra utbetalandet till Samfundet De Nio av ett belopp, motsvarande vad samfundet erlagt i skatt till stat och kommun under tiden den 1 januari—den 30 juni 1947 med undantag av fastighets-skatt. Utskottet har för sin del icke funnit sig böra tillstyrka, att anslaget utmätes i förhållande till samfundets nyssnämnda skatteåligganden, utan vill förordna, att såsom bidrag till främjande av samfundets verksamhet under riksstatens åttonde huvudtitel uppföres ett obetecknat anslag. Detta anslag synes utskottet böra för nästa budgetår upptagas med det i motionen I: 148 angivna beloppet, 10 000 kronor.

Utskottet.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må i anledning av motionen I: 148 såsom
Bidrag till Samfundet De Nio för budgetåret 1947/48 under
åttonde huvudtiteln anvisa ett anslag av 10 000 kronor.

Stockholm den 17 juni 1947.

På statsutskottets vägnar:
J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 196.